

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za vse
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravnništvo
nahajata se v
Frančiškani-
skih ulicah,
št. 16.

Slovenščina in c. kr. sodnije.

Ko smo začetkom majnika t. l. dobili ukaz pravosodnega ministra na prezidij graške nadsodnije ddo. 18. aprila 1881, štev. 20513 v roke, nadjali smo se, da bo nastopila milejša doba za naš materni jezik. Upali smo, da se bodo tisti c. kr. uradniki, ki so do tedaj trdovratno odbili vsako slovensko ulogo, rekše, da ni sestavljena v deželi navadnem uradnem jeziku, odslej natančno ravnali po Pražakovem ukazu, a varali smo se v marsikaterem obziru. Resnica je, kar ne moremo in tudi nečemo tajiti, da je Pražakov ukaz na nekatere naše uradnike vsaj toliko uplival, da sedaj skoraj brezizjemno sprejemajo slovenske uloge. S tem pa še ni vse storjeno. Kaj je dosegel naš narod s tem, da se uloge sestavljene v slovenskem jeziku sprejemajo pri c. kr. sodnijah, ako se pa vendar le pri nekaterih c. kr. sodnijah rešujejo v nemškem jeziku? S tem smo zopet popolnoma pri starem ostali! Stranka sicer popolnoma dobro ve, kaj obsega slovenska uloga. A da zve, kako jo je c. kr. sodnija rešila, mora iti od Poncija do Pilata, da jej vsaj površno raztolmači nemški odlok. S takim postopanjem mi nikakor ne moremo biti zadovoljni. Najnavadnejše odloke, najbolj priproste sodbe izdajajo nekatere c. kr. sodnije vkljub Pražakovej naredbi v nemškem, našemu kmetu nerazumljivem jeziku. Kje tiči uzrok? Nekatere osebe trdé, da to ni tako lahko, na jedenkrat kakor deus ex machina uradovati slovenski. Tega tudi mi ne zahtevamo. Vsak začetek je težak, to vemo tudi mi dobro, a začeti je treba jedenkrat in treba bo tudi začeti, z odlašanjem in le z odlašanjem tudi naši uradniki ne bodo ničesar dosegli. Prašamo pa take uradnike, kako so pa hrvaški uradniki začeli uredovati po hrvaško, ko jim je vlada ukazala, da morajo od tega in tega dne uradovati hrvaško? In vendar, kako lepo se sedaj glasi uradna hrvaščina! — Drugi zopet trdé, da jim manjka pri-

pomočkov za slovensko uradovanje. Tudi ta izgovor je prazen. Od l. 1849 že izhaja državni zakonik v slovenskem jeziku. L. 1850 izdal je znani slovenski pisatelj g. Ivan Navratil slovensko slovnico za take uradnike, ki niso vešči slovenščine. Napis se jej glasi: „Kurzgefasste sprachlehre mit einer möglichst vollständigen rechtschreibung der slovenischen sprache nebst einem practischen anhang enthaltend mehrere vorladungen für zeugen und ange-schuldigte, protokollsköpfe, dann fragen und antworten, urtheile u. s. w. in slovenischer und deutscher sprache, endlich ein deutsch-slov. und slov.-deutsches verzeichniss der nothwendigsten kunstausrücke aus der str. p. o. vorzüglich für gerichtsbeamte. Laibach 1850.“ Pisatelj je mislil, da bo s tem delom uradnikom zelo ustregel. No le poprašajmo ga, kako je spečal to knjigo; pohvalil se gotovo ne bode. Nekateri uradniki branijo se z vsemi močmi proti slovenskemu uradovanju med temi celo nekateri kot narodnjaki znani možje. Na kratko: tem ljudem manjka dobre volje in vztrajnosti. Občni državljanski zakonik, kazenski postopnik, zemlje-knjižni zakon itd. prevedeni so že zdavnej v slovenščino. L. 1862 izdal je vrli boritelj slovenski dr. Razlag I. zvezek „Slov. Pravnika“ („Slov. Pravnika“ t. j. kratki povzetki postav in obrazci ali izgledi. Zvezek I. V Gradcu 1862.) ter mu dodal kratko terminologijo. V Razlagovem Pravniku (1870, 1871, 1872) najdemo mnogo jako dobrega in rabljivega gradiva, med drugim tudi obrazce za zemlje-knjižne zadeve, katerih pa nekateri uradniki rabiti nečejo, ker se jim sploh ne ljubi uradovati slovenski. Ponosni moremo biti na to našo juridično literaturo, ki je vzrasla v času, za Slovenstvo najbolj neugodnem. Resnica je, da pogrešamo slov. civilne pravde. A za Boga svetega! kdo se naj loti tega dela, ko se naši uradniki tako mlačno obnašajo proti vsacemu tacemu podvzetju. Ali ni ironija, da se je doslej oglasilo komaj 150 naročnikov na izdajo novega drž. zakonika? Ko bi bili naši uradniki bolj navdušeni, storilo bi se lahko mnogo na tem polji. Vsaj vidimo koliko podpore dobiva „Slov. Pravnika!“ Pripomočkov imamo tedaj dovolj, le rabiti jih moramo in slovensko uradovati ne bo tako težko! Vemo pa tudi, da imajo nekateri še vedno paničen strah pred Waserjem. Ta strah pa je tako velik, da se nekateri sodniki celo ne upajo vseh potrebnih slov. formularov naročiti. In še to zanimivo nedoslednost zapazili smo pri neki sodnji na Slovenskem. Slovenske uloge

advokatov rešujejo se slovenski, a uloge prostega naroda navadno v nemškem jeziku. Naš narod je potrpežljiv — dotična stranka se gotovo ne bode pritožila zastran nemškega odloka, advokat pa se bi morebiti vendar le pritožil na višjo instanco. Tako kalkulirajo. Ako se mogó uloge advokatov rešiti slovenski, zakaj bi se ne mogle uloge strank? — Ako pa tudi iz narodnega stališča popolnoma to nezakonitost abstrahiramo, nikakor pa ne moremo prezreti slabih nasledkov, katere prouzroči nemško uradovanje našemu kmetu. Kolikokrat ne pride stranka ob pravem času k obravnavi, ker ne razume nemškega odloka, ter je kontumacirana ali pa zapade v denarno kazen! Čestokrat se zgodi, da zamudi stranka obrok, določen po sodnem redu, ter ima materijalno škodo in to le zaradi malomarnosti nekaterih uradnikov. Zemljo-knjižni odloki, ki so tako važni, sestavljeni so po večjem v nemškem jeziku, akopram bi našim uradnikom ne prizadevalo mnogo truda take odloke pisati slovenski, ker imajo izvrstne zemlje-knjižne obrazce v Razlagovem Pravniku.

Spregovoriti moramo še nekoliko o slovenskih formularih ali obrazcih, ki se nahajajo pri nekaterih naših sodnijah. Jako dvomimo, da so te formulare preveli juristi v slovenščino. Jezik v njih je jako slab in sem ter tjà celo ne umljiv. Prevod je poln pogrškov. — Zakaj se tak posel ne izroči izvežbanemu juristu, ki je ob jednom popolnoma slovenščini kos?

Konečno naj omenimo, da ni namen teh vrstic koga žaliti ali pikati, ampak jedino le ta, da se odpravijo te nedostatnosti in nezakonitosti pri nekaterih naših sodnijah. Čas je že, da propade mnenje, da slovenščina ni sposobna za uradovanje! — k.

O rabi slovenščine pri sodnijah na Kranjskem.

V pravnici reči Franja R. proti Marku in Anni B. pcto 17 gld. 55 kr. a. v. je c. kr. okr. sodnija v M. 16. avgusta l. l. št. 9012 razsodila, da tožena nista dolžna plačati tožniku 17 gld 55 kr. itd.

Tožba in razpravni zapisnik sta bila zapisana izključljivo v slovenskem jeziku; ravno tako tudi razsodba, katera se je, ker

bila je razprava bagatelna, tožniku vsled njegove prošnje uročila v istem jeziku.

Proti tej razsodbi je upložil tožnik pritožbo zavoljo ničevosti.

C. kr. nadsodišče v G. je z razsodbo 13. septembra l. l. št. 11822 to pritožbo kot neutemeljeno odbilo gledé na to, da tožnik ni nobenega v §. 78 post. 27. aprila 1873, št. 66 drž. zak. naštetih ničevostnih uzrokov navedel in tudi v razpravi sploh tacih uzrokov najti ni.

Dalje je pa c. kr. nadsodišče okrajno sodnijo v M. pobaralo zarad tega, ker je svojo razsodbo stranki izročilo (hinausgegeben) v slovenskem jeziku; kajti ukaz pravosodnega ministerstva 15. marca 1862 l., št. 865 le pravi, da se imajo v sodnijskih okrajih, po katerih bivajo Slovani, — slovenske uloge reševati kolikor moč slovenski; da pa ta naredba ne zadeva razsodeb (findet auf Erkenntnisse keine Anwendung).

Iz teh besedij je razvideti, da slavno c. kr. nadsodišče v G. faktično izdavanje slovenskih razsodeb slovenskim strankam ne smatra več ničevostnim, marveč le presegajočim pravdno ministerske koncesije dane, ukazom 15. marca 1862 o rabi slovenščine pri sodnijah.

Glede Najvišjega c. kr. sklepa od 19. avgusta 1818 (Justiz. Ges. Sammlg. de 1848, št. 1176), in 12. aprila in 27. maja 1852, št. 5510 in 7750 just. ministerstva (glej slov. Pravniki de 1881, št. 8 str. 252—53) se sme pa prisvojati tolmačenje ministerskih naredb le imenovanemu ministerstvu; in ministerstvo prava je pomen besede „reševati (erledigen)“ na prav jasen način tolmačilo tako, da je tiskalice (blankete) tudi za razsodbe v slovenskem jeziku (vide št. 115 bagat. Verf. slovenisch) priskrbelo, tedaj s tem činom navod dalo, da se imajo v slovenskem jeziku stvorjene razsodbe strankam izdajati tudi slovenski.

1. Kdaj naj se zatoženca k lokalnemu ogledu (§. 254 kaz. pr. r.) pokliče? 2. Kdaj se sme privatni udeleženec kazenski obravnavi pridružiti (§. 47 kaz. pr. r.)? 3. Načelo, kako naj sodišče razsodi o predlogih, da naj se nove priče povabijo. 4. Presoja zdravniških mnenj po novih zdravnikih (§. 126 kaz. pr. r.). 5. Specijaliziranje glavnega vprašanja (§. 318 kaz. pr. r.).

(Dalje in konec.)

Dne 17. novembra razglasila se je razsodba, s katero je kasacijski dvor ničnosti pritožbo Henry-ja Perreau de Tourville-ja zavrgla ter ga obsodila, da mora povrniti vse stroške, ki so morda nastali vsled ničnosti pritožbe.

Nagibi:

Ničnosti pritožba morala se je zavreči. Kajti po §. 344 kaz. pr. r. ne mogli bi pod št. 3—6 tega paragrafa navedeni razlogi ničnosti, s katerimi se je ugovarjalo, tudi če bi v istini eksistirali, na prid zatoženca veljati, ker se je kasacijski dvor pretehtavši je prepričal, da navedeni pregreški proti obliki v nikakem slučaju niso mogli zatožencu na kvar uplivati na razsodbo. Ako preidemo k posameznim v razpravi ničnosti pritožbe zaznamovanim razlogom, nam ni treba omenjati onega, ki govori o prečitani nekega po državni oblasti v deseti dan obravnavanja predloženega „Affidavit“-a polkovnika Oury-ja, ker je zagovorništvo pri obravnavi reklo, da tega razloga ničnosti ne trdi več. Kar se tiče ničnosti razloga št. 4 §. 344 kaz. pr. r., postavil se je radi tega, ker zatoženec ni bil navzočen pri ogledu na „Stilfser Joch“-u, katerega je priredilo porotno sodišče, in ker se mu ni naznanil njegov izid, kar zaukazuje §. 250 proti drugačnej ničnosti. Ta akt vršil se je pod imenom ogleda vsled objavljenega sklepa porotnega sodišča le v ta namen, da bi porotnikom bila priložnost dana, da si pridobe jasne pojme o posameznih krajih in njihovih distancah, ter se v drugačnem smislu ni predlagalo, radi česar se tudi ne more govoriti o zapisniku sestavljenem o tem, kak utis da je napravil

ogled na porotnike. Ako se tedaj zatoženec ni poklical k ogledu, ker je bil, kakor se to v sklepu omenja, že prej pri dveh ogledih navzočen (in ker se o tem novem ogledu ni imel kak zapisnik sestaviti), tedaj se ne more tudi ne glede na to, da §. 116 navzočnost zatoženčeve pri ogledih le takrat zaukazuje, ako je to potrebno, tudi že radi tega ozir jemati na razlog ničnosti št. 4, ker se v odst. 4. §. 344 ne omenja niti §. 116, niti §§. 254 in 315, in jednako tudi v teh paragrafihi ni govorjenja o ničnosti. Ona objava, katera se je o postopanju pri tem ogledu izvršiti mogla, izvršila se je pa sploh tudi vsled obravnavnega zapisnika.

Prehajaje k ostalim na razlog ničnosti št. 5. oprtim razpravam ničnosti pritožbe podpirala se je le-ta najprvo s tem, da se je zavrzel predlog zagovorništva, da naj dr. Grabmayer, kot zastopnik zakonskih Thompsonovih, ki sta se kot civilna stranka kazenski obravnavi pridružila, zapusti zavzeti prostor. Sestra in svak Madelaine Tourville-jeve sta se namreč v teku preiskavanja po tem svojem zastopniku z ulogo na to okrožno sodnijo glede svojih zasobnopravnih zahtevanj kazenskemu obravnavanju pridružila, ker bi se zatoženec v slučaju obsodbe izključiti moral od dedovanja po umorjeni, katero ulogo je svetovalska kamora zavrnila, nadsodnija pa je vsled pritožbe privatnih udeležencev ukazala, da naj se ta oglasba vzprejme ter aktom priloži (kateri ukaz se je s tem utemeljeval, da bi zavrnitev te uloge segala v končno razsodbo glede naznanjenih zasobnopravnih zahtevanj). V tem, da se je predlog zagovorništva zavrzel, se nikakor ni mogel razvideti razlog ničnosti št. 5 §. 344, ker se more ta na korist zatoženčeve le takrat rabiti, ako se je z medrazsodbo žalilo pravilo obravnavanja, ki zagovorništvo varuje, mej tem ko tudi ne glede na to, da se je zasobnopravno zahtevanje zavrnilo in v tem oziru trjeni pregrešek proti obliki brezdvomno ni mogel slabo uplivati za zatoženca, in ne glede na to, da se zagovorništvu z zavrnitvijo njegovega predloga ni zabranjevalo, da vse do veljave privede, kar bi zagovarjanje potrebno storilo, hoče zapaziti ono ta škodljivi upliv v tem, da se je vsled tega njemu tako neljubo zaslišanje priče Clarke-ja izvršilo, mej tem ko se je zaslišanje te priče, kar je iz aktov razvidno, od državne oblasti zahtevalo in s privoljenjem zagovorništva izvršilo, ter je poleg tega tudi jasno, da bi bila Thompson tudi v slučaju zavrnitve njenega predloga

odpovedši se pravnej dobroti §. 152 kot priča vse ono izpovedat mogla, kar bi jej bilo moč vsled njene vednosti izpovedati na kvar zatoženčevo, ter se mora še tudi pomisliti, da je predsednik, ko je hotel dr. Grabmayer po sklepu dokaznega obravnavanja vprašanje o krivdi razpravljati, to prepovedal, kar se razvida iz obravnavnega zapisnika. Razlog ničnosti št. 5 trdil se je nadalje tudi radi tega, ker se na uloge pri svetovalni kamori uložene ni oziralo, kojih predmet so bila deloma opirajoča se na zatožbo, deloma samostojna povabila prič k glavni obravnavi, katerih izpovedbe so bile le v prečitanje namenjene, ali pa bi se bile morale še le zabeležiti. Razprava ničnosti pritožbe navedla je glede teh prič primeroma le tri, in ne more kasacijski dvor glede drugih prič uvideti onega določenega zaznamovanja, katerega zahteva §. 285 kaz. pr. r., ako naj se na pritožbo ozir jemlje, ker bi glede onih vsled tega izpuščenja ne bilo jasno, koliko da je opustitev povabila v smislu zagovorništva slabo uplivala, ter kasacijski dvor v tem, da one tri v razpravi navedene priče ni zaslišal in jih povabil, ni mogel uvesti niti kake žaljitve tega ali onega pravila obravnavanja, niti prestopka proti obliki, kar bi moglo za zatoženca slabo uplivati. Natanjčnejega pretehtovanja pa je vredna na podlagi ničnosti razloga št. 5 trjena pritožba zaradi opuščene povabila in prevzema mnenj doktorjev Bratenberga in Bauer-ja, o katerih se je pri glavni obravnavi predlagalo, da naj se kot zvedenca zaslišita mesto sodnijskih zdravnikov Profanter-ja in Zallinger-ja. Ta pritožba utrdevala se je v dveh ozirih. Že v ulogi na svetovalno zbornico se je zahtevalo, da se kot zvedenca povabita, in se je to zavrnjeno zahtevanje pri glavni obravnavi kot predlog s tem utemeljevalo, da bodeta ta dva zdravnika dokazala bistveno zmoto v mnenji, katero sta Profanter in Zallinger v preiskavnem obravnavanju oddala, kateri predlog se je radi tega odbil, ker ste njuni povedbi gotovi ter si ne nasprotujete, subarbitriranje samih ob sebi ne nasprotovajočih se mnenj dveh zdravnikov po dveh novih zdravnikih sploh ni dovoljeno, tedaj toliko manj, ako bi ta dva, kakor to v predležečem slučaju, svojih mnenj ne mogla utemeljevati na avtopsijo, ker še na mestu nista bila. Ta medrazsodba se v razpravi ničnosti pritožbe zaradi tega napada, ker bi se moralo tudi radi tega ozir jemati na predlog, da se bocenska sodnijska zdravnika pred izključita, predno oddasta svoje

mnenje v glavni obravnavi, ker je bilo nujino v preiskovalni obravnavi oddano mnenje v nasprotji s prvim mnenjem sodnijskih zdravnikov Zimmer-ja in Flore. Kar se pa tega prvega predloga zadeva, da naj se k glavni obravnavi pokličeta in zaslišita doktorja Breitenberg in Bauer mesto bocenskih sodnijskih zdravnikov, ni bilo nikacega povoda v smislu §§. 125 in 126, kajti v preiskavni obravnavi sprejeto soglasno mnenje doktorjev Profanter-ja in Zallinger-ja ni bilo niti nejasno, niti negotovo, niti v protislovji samo s seboj ali z drugimi dognanimi istinitostimi, kakor v njih tudi ni bilo sklepov, ki bi iz premis ne bili pravilno sledili, ter se mora opomniti, da v razpravi ničnosti pritožbe omenjeni eksposé št. 72 ne more predmet razgovora biti, ker se pri glavni obravnavi ni niti prečital, niti se o tem ni kak predlog stavil. Okolščina pa, da sta dr. Zimmer in dr. Flora, katera sta po ogledu na mestu dne 17. junija in po prečitani sestavljenega zapisnika tega kot pravilno sestavljenega potrdila, tedaj potrdila, da je človek primoran k mnenju, da je nesrečnico nekdo raz ceste pahnili, čez kamenje do pečine vlekel in čez precipis vrigel, po ogledu dne 23. julija na mestu med tem po Tourville-ji trjenega prejšnjega prvega prepada dvomila, ali se je na tem mestu umor ali samoumor učinil, radi tega ni bila sposobna, da bi se mnenje bocenskih sodnijskih zdravnikov za neodločilno smatralo, ker Zimmer in Flora nista samo po razglasenji tega mnenja v preiskavni obravnavi svoje izraženo dvomenje nazaj vzela ter izrekla, da se hočeta onemu pridružiti, temveč tudi pri glavni obravnavi, predno sta se Profanter in Zallinger zaslišala, to izražanje ponovila ter razjasnila, da se jima je iz subjektivnih in ne objektivnih razlogov verjetna dozdevala obdolženega odgovornost kot dokazana s tem, ker so se na mestu po njem navedenega prvega prepada njegove stvari najdle, ter da morata svojo subjektivno sodbo nazaj vzeti, ker je objektivno izključen vsak samoumor. Trditev zagovorništva, da je mnenje bocenskih sodnijskih zdravnikov moglo imeti le znajdbo o razparanji za predmet in za podlago, ni mogla veljati, kakor tudi ne iz tega sklepane izpeljave, ker je bil tudi nalog sodnijskih zdravnikov, da se o tem izrečejo, ali je mogla nesrečnica vkljub izgubi krvi priti iz lastnih moči do onega mesta, na katerem so jo pozneje našli. Kar se slednjič tiče trjenega razloga ničnosti št. 6 §. 344, kateri naj bi v tem obstajal, da v glavnem vprašanji

ni vsega obseženega, kar zaukazuje §. 318 kaz. pr. r., ker so se posebne okoliščine čina prezrle in se vanj le za kvalifikacijo hudodelstva potrebni zakoniti znaki splošno vzprejeli, mora se pripoznati, da so se izvzemši pridejane okoliščine čina po kraji, času in predmetu vzprejeli v glavno vprašanje le zakoniti znaki čina, posebne okoliščine pa, ki kaznjivo postopanje individualizirajo, da so se izpustile. Toda pomisliti se mora, da se morajo po §. 323 porotnikom tako vprašanja staviti, da so zatožbi primerna, in da bi bilo proti smislu zakona, ako bi se v slučajih, v katerih se postopanje pri izvršitvi čina ni moglo določiti iz neposrednega opaženja in se je vspeh, ne da bi na kvalifikacijo onega uplival, na različne načine prouzročiti mogel, to postopanje v vprašanji specializiralo, kakor bi iz sklepov sledilo, ki bi ne mogli vsacega koj prepričati, mesto da se pri onem ostane, kar zadeva določitev kvalifikacije in vprašanja o krivdi, ker bi vzprejem takih posredno konstatiranih istinitih okoliščin, ako bi bili neodločilni za sežaj izreka porotnikov, oddanje verdikta le motil in obteževal. Glede na to uvaževanje se nikakor ni moglo uvideti, da je v predležečem slučaju razlog ničnosti to, ker se v glavnem vprašanji ni individualiziralo postopanje. Nikakor pa bi ne moglo to splošno formuliranje vprašanja slabo uplivati za zatoženca, ker za kvalifikacijo čina in za vprašanje o krivdi je popolnoma neodločilno, na kak način da je Tourville svoji soprogi z namenom, da jo usmrti, one poškodbe prizadejal, ki so med vlačanjem njenega trupla od mesta pod tako imovanim sedežem do one pečine, raz katere je bilo v prepad vrženo, vsled zgube premnoge krvi in pretresa možgan smrt prouzročile, ali se je namreč to, kakor so sodnijski zdravniki potrdili, da si ne morejo drugače misliti, s sunkom raz ceste in koj potem s težkimi udarci zadaj na glavo izvršenimi z robato pripravo, ali pa na kak drug način namen izvršil, kojega cilj je bila smrt, mej tem ko jo je od prvega do drugega kraja vlekel, splošna sestava glavnega vprašanja je toliko manj slabo uplivati mogla, ker se je vendar s porotniki na mestu čina ogled vršil, pri katerem so si veliko bolj natančneje mnenje o istinitem postopanju pridobiti mogli, kakor bi se to s specializiranjem v glavnem vprašanji zgoditi moglo, in ker se ne more misliti, da bi bil verdikt onih drugačen, ko bi se bil v glavno vprašanje posebna okoliščina vzprejela, da

je zatoženec na silovit način ona poškodovanja svoji soprogi prizadejal, katera so vsled prevelike zgube krvi njeno smrt prouzročiti morala. Zavrnitev ničnosti pritožbe prouzročuje, da mora uložitelj ničnosti pritožbe vse stroške tega pravnega sredstva trpeti.

O odškodni dolžnosti države.

Nasproti nedolžnim zasačencem in obsojencem govoril je dne 9. novembra t. l. v Lipsiji jako zanimivo odvetnik Stenglein. Po zgodovinskem razmotanju vsega vprašanja izrekel se je z vso odločnostjo zato, da je pravna dolžnost državi, da nedolžne zasačence in obsojence primerno odškoduje. Kakor se predolg preiskovalen zapor odračuni od pripoznane zaporne kazni, kakor država ekspropriiranemu polno odškodnino plača, sodnijsko pričo za zamudo časa odškoduje, pri puntu nastalo škodo povrne: ravno tako se mora tudi za nedolžni zapor odškodovati, katerega je naložila posameznemu državljanu. Če država od posameznega državljana kaj zahteva, nastane za-njo odškodna dolžnost. Ako tedaj država od posameznega zaradi kake sumnje, da je zvršil ta ali oni kaznjivi čin, zahteva, da se svoji prostosti odpove, je to največje zahtevanje, in v takem slučaju je na vsak način opravičeno, da svoje prostosti oropani, kakor hitro se nekrivega skaže, zahteva od države popolno odškodovanje škode, katero trpel je vsled zavora (bodisi preiskovalnega ali pa vsled obsojenja). Z jako izvrstnimi besedami obrne se govornik proti različnim ugovorom, kateri se terjatvi za odškodno dolžnost države proti stavijo. Tukaj se Stenglein odločno izreka proti posredovalnemu mnenju, katero je pred kratkim generalnega štaba odvetnik dr. Schwarze v posebni brošuri tako predrugačil, da se more v posebnih slučajih odškodovanje dovoliti le, ker je tako prav. Temu nasproti naglaša Stenglein pravno dolžnost države ter kaže po vsej pravici na to, da država ne more tega ali onega storiti, kar se spodobi ali kar je prav, — na stroške davkoplačevalcev. Ako se ugovarja, da v zasačenju kakega močno sumnega, ki se je po zakonitih naredbah izvršilo, ni ničesar protizakonitega, akoravno se je pozneje njegova nedolžnost skazala, mora se na to odgovarjati, da imamo tu vendar le opraviti z

zasačenjem nedolžnega, in da bi bilo nelogično, ako bi se reklo, če se je zasačenje v imenu zakona zvršilo, da potem država ni odgovorna za nasledke zasačenja kakega nedolžnega, zasačenja namreč, katero se je pozneje za materialno neopravičeno skazalo, akoravno je bilo opravičeno formalno. Proti glavnemu ugovoru, da vstavljenje obravnavanja vendar še ne pomeni nedolžnosti zasačenega, in da bi pravnemu čutu škodovalo, ko bi kak krivec, ki se je izpustil zaradi pomanjkanja dokazov, vrhu tega še odškodnino dobil, govornik naglaša, da se morejo taki slučaji izjemno in le redko kdaj zgoditi, in da mora ne glede na to načelo veljati, da oni velja za nekrivega, kateremu se ni moglo dokazati, da je kriv. Slednjič govori govornik tudi še o denarnih nasledkih pravnega principa, za katere se poteza. Ugovor, kateri se s tem bremenom utemeljuje, je popolnem ničev, ker če se v Švici proti temu bremenu ne pritožujejo, bi se to v Nemčiji tudi ne zgodilo. Poleg tega pa ta ugovor tudi ni preveč častit; kajti v pravnej državi vendar ne sme zaradi potrošenja nekaterih sto tisočev mark zaostajati izpolnitev pravne dolžnosti!

Motenje posestva ni, ako prepové in brani kaka samoupravna občinska oblast občanom v gotovem času pašo po svojih njivah.

Helena K. je tožila Jakoba K., podžupana v Z. zaradi motenja v mirni posesti, trdeč, da je K. kot podžupan samolastno prepovedal, da ne sme noben posestnik tudi po lastnih njivah posebej pasti, ampak da se mora vsa soseskina živina pasti skupno pod varstvom občinskega pastirja, in da je na podlagi te prepovedi 4. septembra 1882 ukazal zarubiti in v občinski hlev odgnati jednega konja, katerega je tožnica pustila pasti na svoji njivi, imenovani „v zratnik.“ Tožnica trdi, da je dosedaj vsako leto svoje konje pustila pasti po svojih njivah, in da ji tega nikdo ni branil. Toženi jo je torej motil v mirni posesti in v uživanji njive „v zratnik“ in tožnica je stavila zahtevo, kakor je navaden pri tožbah zaradi motenja posesti.

Toženi K. je najprej ugovarjal, da tožnica ni prave osebe tožila, da je imela tožbo uložiti proti oskrbništvu občinskega premoženja v Z., kateremu je on načelnik, ker se dotična prepoved opira na sklep tega, iz načelnika in še dveh drugih mož obstoječega oskrbništva, katero je po starodavni navadi tudi letos v varstvo poljskih pridelkov sklenilo in razglasilo prepoved, da ne sme, dokler so poljski pridelki še na njivah, noben posestnik tudi po svojih lastnih njivah pasti, ker bi se lahko zgodila škoda na sosednjih njivah. Na podlagi te prepovedi je toženi ukazal konja, ki se je pasel na prepovedani njivi, zarubiti in odgnati v soseskino hlev. Dalje je toženi tudi ugovarjal, da to njegovo ravnanje ni nobeno samolastno motenje nasprotne posesti, da sodnija v tem slučaju nima preiskovati ni soditi, ali je on, kakor načelnik oskrbništva občinskega premoženja postavno ravnal, ali ne, in da spada to v delokrog politične oblasti. Razun teh ugovorov pobijal je toženi tudi meritorično tožbine trditve.

C. kr. okrajna sodnija v B. je po sklenjeni obravnavi „in possessorio summarissimo“ — z ozirom na to, da iz obravnave sledi, da je oskrbništvo premoženja podobčine Z—ske, kateremu je toženi načelnik, v svojem delokrogu in na podlagi zakona od 17. prosenca 1875 (št. 8 dež. zak. za Kranjsko) v varstvo poljščine, tedaj v javno korist, sklenilo in razglasilo prepoved, da takó dolgo, dokler so poljski pridelki še na njivah, posameznim posestnikom ni dovoljeno záse po svojih njivah pasti, ampak da morajo pustiti svojo živino pasti skupno in pod varstvom občinskega pastirja, — da pa sodnija nima preiskovati in soditi čez to, ali je ta, od samoupravne podobčinske oblasti v svojem delokrogu storjena prepoved postavna in za dotične srenjčane veljavna, ali ne; ampak da spada to v področje politične oblasti; — da torej sodnija ni kompetentna presojati, je li toženčevo, na od „oskrbništva občinskega premoženja“ dano prepoved opirajoče se branenje pasti po lastnih njivah, in rubljenje tožničinega konja, — nepostavna samovoljnost in samolastno kratenje posesti tožnice, ali ne; da se torej čez tožbo Helene K., katere pravi namen je spodbijati imenovano prepoved, ne more obravnavati po predpisih visokega ces. ukaza od 27. oktobra 1849, št. 12 drž. zak., in da imajo o tem odločiti politične oblasti na potu pritožbe — ustavilo na tožbo de pr. 4. septembra 1882, št. 6279 pričeto obravnavanje

in „possessorio summarissimo“ vsled nepristojnosti (incompetence) po §. 1 J. N. in §. 5. zadn. odstavek zgoraj navedene ces. odločbe in sklenilo odstopiti pravdne spise politični oblasti.

Na rekurz tožnice je c. kr. nadsodnija v Gradci z odločbo od 8. novembra 1882, št. 14072 potrdila prvosodnijski odlok iz njegovih stvarnih in postavnih razlogov.

Izrednega revizijskega rekurza tožnica ni uložila.

Dr. K.

Obrok upoložiti pritožbo se tudi inostrancu ne more podaljšati (§. 6 reda kaz. post.).

Martin Stefanič starejši in mlajši iz Hrvaškega sta bila pri c. kr. okrožni sodnji v R. z razsodbo od 9. januarja 1879, št. 384 zavoljo poskušenega nagovarjanja k hudodelstvu javne posilnosti s hudobnim poškodovanjem tuje lastnine po §. 9 in 82 lit. a kaz. zak. za kriva spoznana, in obsojena vsaki v 4 mesečno težko in poostreno ječo; — katero kazen sta potem, ko pritožba zavoljo ničevosti ni bila uslišana, — zatoženca tudi že dostala.

Položila sta pa 7. julija t. l. št. 1358 prošnjo za ponavljenje kazenskega postopanja; — in sodišče v R. je to prošnjo na podlagi poznejših pozvedeb sklepom 29. avgusta 1882, št. 7640 odbilo ter objavilo to prosilcem s pristavkom, da se zamoreta pritožiti zoper ta odlok do Graške nadsodnije v treh dneh. (§. 357 r. kaz. post.).

Proti temu sklepu naznanila sta zatožena 18. septembra 1882, števil. 8319 pritožbo zavoljo ničevosti in sta prosila ob enem za dovoljenje 8 dnevnega obroka za izpeljavo te pritožbe, ter utemeljila navedeno prošnjo s tem, da sta na Hrvaškem doma in da njima ni moč poprej pravdnika najeti, veččega tudi v tukajšnjem pravosodstvu.

C. kr. sodišče v R. je smatralo to ničevostno pritožbo tistim pravnim sredstvom (rechtsmittel), kateri pristujejo prosilcem za ponavljanje kazenskega postopanja v smislu §. 557 k. p. r., in je

predložilo pritožbo c. kr. nadsodnji Graški; — ob enem pa odbilo prošnjo za podaljšanje obroka na podlagi §. 6 r. k. p., ter naznanilo to odlokom od 26. septembra 1882, št. 8319 prosilcema.

Zoper ta odlok sta upoložila Martina Stefančič zopet pritožbo; a c. kr. nadsodišče Graško je z odlokom 31. oktob. 1882, št. 14042 kazaje na že gori navedeni §. 6 r. k. p. tukajšnji odlok potrdilo.

Prošnja do državnih poslancev.

Pri službenem poslovanji potrebujem trgovinske postave 17. decembra 1862 drž. zak. št. 1; — potem menjiške postave (ces. patent 25. januarija 1850, št. 51 drž. zak.), in postopnika v menjiških zadevah (nar. pravosod. min. 25. januarija 1850, št. 52 drž. zak.); in sicer vse tri zakone v slovenskem jeziku. — Omisliti sem si jih hotel po uradni poti pri c. kr. državni tiskarni v Beču. A dopisom 10. septembra 1882, št. 17916 odgovorila je tiskarna, da teh zakonov v slovenskem jeziku pri njej ni dobiti („dass diese Gesetzblätter in slovenischer Sprache nicht vorrätig seien“).

Obračam se tedaj do P. N. gospodov državnih poslancev, itak kmalu v Beč odpotujočih, ter poprosujem, pri dotičnem merodajnem uradu blagohotno pozvedeti, kje se c. kr. avstrijski zakoni in postave v slovenski izdaji in v slovenskem jeziku sploh dobivajo?

V Rudolfovem meseca novembra 1882.

Pleško.

Načrt postave, veljavne za vojvodino Kranjsko, da se odpravijo župnijske siromašnice in njihovo premoženje izroči občinam.

Po nasvetu deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske ukazujem tako-le:

§. 1.

Župnijske siromašnice so odpravljene. Njih premoženje ima se izročiti občinam v oskrbovanje.

§. 2.

Izročiti se nimajo one ustanove, katerih izročitev bi nasprotovala izrečno povedanej volji ustanovnika ali pa bistvu ustanove.

Za upravo takih ustanov morajo politične gosposke po postavi potrebno preskrbeti.

§. 3.

Za upravo premoženja župnijskih siromašnic poklicana je pravilno (§. 5.) ona občina, v katerej se župnijska siromašnica nahaja.

§. 4.

Ako obsega okoliš župnijske siromašnice več občin popolnoma ali deloma, razdeliti je premoženje župnijske siromašnice med posamezne občine in dele občin po razmeri števila prebivalcev.

§. 5.

Ako se premoženje župnijske siromašnice ali jeden del tega premoženja ne more razdeliti iz tega uzroka, ker razdelitev izrečno povedani volji ustanovnika nasprotuje, ali pa, ker bi se razdelitev skupnega premoženja le z zgubo izvršiti mōgla, poklican je za upravo zastop one občine, kateri pripada po razmeri števila prebivalcev (§. 4.) največji delež skupnega premoženja. Ta pa mora gledé tacega skupnega premoženja dajati ostalim deležnim občinam vsako leto račun ter njim po številu prebivalcev (§. 4.) odmerjeni dohodek redno odrajtovati.

§. 6.

Izročitev in razdelitev premoženja župnijskih siromašnic občinam zvršiti imajo politične gosposke. Vsi pri tem nastali prepiri razsoditi se imajo po poti postavne inštancije.

§. 7.

O postopanju pri izročevanju premoženja župnijskih siromašnic občinam oziroma upravnistvom teh ustanov ima c. kr. deželna vlada dogovorno z deželnim odborom izdati ukaz za izpeljavo.

§. 8.

Po različnih postavnih določilih župnijskim siromašnicam odmenjeni prihodki odrajtovati se imajo od dneva, ko stopi ta postava v veljavnost, ako kaka postavna določba ali volja daritelja ne nasprotuje in ako poklicano državno ali deželno postavodavstvo glede teh prihodkov ne ukrene kaj drugega, občinskim starešinstvom za občinski ubožni zaklad.

Ako je takih prihodkov več občin deležnih, je gledé razdelitve, ali kjer ta nij dopuščena, gledé uprave po določbah §§. 4. in 5. postopati.

§. 9.

Ako pa župnijske siromašnice že zdaj občine upravljajo, pa odpadejo tudi vse gledé teh župnijskih siromašnic dozdej obstoječe omejitve in določbe, ki so v nasprotji s sedanjo postavo.

§. 10.

Ta postava stopi z dnevom razglašenja v moč.

Moja ministra za notranje zadeve in za uk in bogočastje imata nalog, to postavo izvršiti.

Občinske zadeve.

Cestna policija.

(Dalje in konec.)

§. 1. Odstranjenje snega raz državne ceste, katero je potrebno, da se vzdrži promet odprt, je s pridržkom navedenim v §. 9. dolžnost onih občin in izločenih graščinskih okrajev, skozi kojih ozemlja cesta drži, ali pa onih, ki niso več kot 8 kilometrov od onega dela ceste oddaljeni, na katerem morajo opravljati svoja dela.

Ta določba le tam nima svoje popolne veljave, kjer bi sploh ali le na posameznih krajih manj močij zadostovalo, ali kjer bi jih več trebalo, ali pa, kjer krajevne razmere na pr. v goratih krajih ali ob rekah predruženja zahtevajo.

§. 2. Oni delalci, kojim je dolžnost raz državnih cest spravljati, morajo se določiti po političnih uradih v zvezi s predstojniki občin (graščinskih okrajev) in z opravnimi organi javnih neeraričnih cest, ter se morajo v zapis sestaviti, kakor tudi za vsako zavezano občino (graščinsk okraj) namenjani del ceste določiti, odkazati in omejiti.

Deli cest odkazovati in njihove dolgosti odmerjevati morajo se z ozirom na število prebivalstva dotične občine (graščinskega okraja), na njegovo oddaljenost od kraja, kjer se morajo dotična dela opravljati, in sploh na krajevne razmere.

§. 3. K odstranjevanju snega zavezane odškoduje državni cestni fond, izvzemši v §. 5. navedeni slučaj.

§. 4. Odškodnina izplačuje se v roke predstojnikov občin (graščinskih okrajev) v znesku, kolikor navadno znaša dnina v zimskem času.

Vender pa ta znesek ne sme biti večji od onega, ki se plačuje na tem delu ceste za navadna dela, ki se za konserviranje ceste izvršujejo.

Ta dnina pa velja le za cel dan, in sicer za vsednevno delo osebe, ki je za delo tudi popolnoma sposobna. Manjše delo plačuje se s primernim nižjim zneskom.

K času, odmerjenemu za delo, prišteva se tudi čas, kateri se potrebuje za pot k delu in od dela, ako ta daljina znaša več nego pol ure.

§. 5. Kjer je cesta ob jednom ulica obmejenega kraja, mora dotični kraj, v katerem se ta ulica nahaja, sneg raz dotičnega dela ceste spravljati, ne da bi za to kako odškodnino zahteval.

§. 6. Zavezanci morajo vse natanjko spolnovati, kar se jim po dotičnih cestno-stavbenih organih glede odstranjevanja snega zapove.

Delalci morajo imeti vsak svoje orodje, ali pa ono, katero so jim dali zavezanci. Ti zadnji morajo tudi skrbeti za zanesljive nadzornike pri delu.

§. 7. Ako bi zavezanci zapovedi, da naj sneg odstranijo, ne spolnili, ali pa če bi delo ne bilo primerno storjeno, ima državno upravišтво pravico, da jih k temu prisili, ali pa da sneg po komur koli odstraniti da.

Vse stroške, kar jih zaradi tega več naraste, povrniti morajo zavezanci državnemu cestnemu fondu.

§. 8. Pritožbe zavezancev proti določbam cestno-stavbenih organov, kakor tudi vsaka tožba zadnjih proti zavezancem naznaniti se morajo onemu političnemu uradu, ki je prvi nad občino (graščinskim okrajem), da nujno preiskuje in razsodi.

§. 9. Državnemu upravištvu je na prosto voljo dano, ako je to v javnem interesu, posebno pa v onem za državni zaklad, da odstrani sneg raz državne ceste v lastni režiji ali v akordu, ali pa, da to delo da v najem.

§. 10. Pogodbe o averzuvalnih odškodninah, ki so se na podlagi §. 6. cesarske naredbe od 3. januarja 1851 (državnega zakonika št. 16) sklenile, morajo se zopet opustiti, ako za to prosi dotična občina (graščinski okraj).

Kako se onesnaženje cest zabranjuje?

Gledati se mora na to, da se dežnica od streh pri različnih poslopih, da se gnojnice iz hlevov in druga nesnaga ne napeljuje na cesto. Kjer bi se dežnica vsled nesrečnega zidanja hiš čez cesto napeljavati morala, skrbi naj se za to, da se ti pogrški s popravami na hišah, ki bi potrebne nastale, ob enem poravnajo.

Raz ceste in stranske prekope pridobljeno blato prisvojevati si smejo brez vsake plače mejači, samo da ga ne smejo rabiti za škodljive postranske jeze.

Cevi od peči, ki so na cesto napeljane, morajo se tako prirediti, da od njih kapajoče tekočine ne onesnažujejo mimogredočih.

Stranišča (pissoiri) naj se na ulici ne postavljajo tako, da bi iz tega kak spodtikljej za mimogredoče nastati mogel. Pri gostilnah naj se na posebnem kraju za to skrbi.

Kaka prepoved velja glede napeljevanja vode čez cesto?

Vodo čez cesto odprto napeljevati je prepovedano, ter se morajo v ta namen prostorni obokani prekopi napraviti; k cesti napeljana voda mora se proti globi 5 gld. zopet odvoditi.

Zakaj morajo ceste višje ležati od sosednjih zemljišč?

Cesta mora višje ležati kakor sosednja zemljišča, da se snežnica in dežnica tem lažje odtekate in da se toliko prej posuši. Kjer

se ta koristna naprava lahko da izvršiti, zabranjevati je ne morejo sosedni posestniki z nikakimi izgovori. Vender pa imajo ti pravico, ako se jim vsled tega škoda godi, da pravično odškodnino zahtevajo.

Ravno radi tega morate se dežnica in snežnica brez ovira lahko odtekati, ter se tedaj za to napravljeni tako zvani ovijači (Ableitungscanäle) ne smejo zamašiti ali zapreti proti globi 1—5 gld.

4. Skrb za varnost na cestah.

Na kaj se mora raztezati skrb za varnost na cestah?

Skrb za varnost na cestah se razteza na tako vzdržanje cest in steza, da se lahko po njih hodi, na varnost odrov, poslopij in drugih predmetov ob cestah, na odstranjenje in uravnanje sotesk, na prepoved, da se ne sme na cestah predstavljati, na prepoved nevarnih del in opravil in nevarnih naprav ob cestah, in na to, da se vožnja nadzoruje.

Kako se ceste vzdrže, da so sposobne za lahko vožnjo in hojo?

Da se ceste sposobne za lahko vožnjo in hojo vzdrže, je prepovedano, cesto rabiti kot prostor, kjer bi se ležati pustil les, kamenje, pesek, prst, gnoj, domača in poljska orodja in druge tuje reči. Kjer bi se to zgodilo, zaukazati se mora odstranjenje teh reči, in ako bi se temu ukazu ne ubogalo, naj se odstranjenje teh reči uredi in izvrši na stroške dotičnega gospodarja, ter naj se ti stroški, ako treba, tudi z eksekucijo izterjajo.

Kako naj se ozke pasaže (soteske) uravnajo ali odstranijo?

Ozke pasaže naj se tam, kjer se more to brez velikih stroškov zgoditi, po dotičnih osebah, ki so k temu poklicane, primerno razširijo, posebno pa naj se one stvari odstranijo, ki vožnjo ovirajo.

Gozdovja in grmovja, skozi katera vodijo ceste, morajo vsaj za 6 sežnjev na vsaki strani ceste posekana biti, ako ne zabranjujejo morebiti ceste proti plazom, osipanju prsti in enakim nezgodam, in ako sploh krajevne razmere drugače ne zahtevajo.

Drevesa ob cestah nasajena morajo biti po 10 sežnjev drugo od drugega vštric cestnim prekopom, in kjer se drevesa ne sade, zaznamenuje naj se po zimi s snežnimi drogi, kje je cesta.

Kupi materijala leže naj tako na cestah, da ne ovirajo pasaže.

Kake naprave ob cestah so prepovedane radi nevarnosti?

Strelišča napravljajo naj se nikar v bližini javnih cest in tako, da bi mimogredočim kaka nevarnost pretila.

5. Naredbe glede vožnje.

Na kaj naj se pazenje na vožnjo razteza?

Pazenje na vožnjo razteza se na napravo vozil in zabranitev nesreč vsled vozil.

Na kaj se mora paziti glede naprave vozil?

Naprava vozil nanaša se na širokost težkih vozov, na uprego in težo vozov in na naprave za zaviranje vozov.

Teški vozovi ne smejo biti proti globi 2—25 gld. širši od treh metrov. Proti jednaki kazni ne sme se v vozove z dvema kolesama več nego 4 konje, v vozove s štirimi kolesi več nego 8 konj upregati; ta naredba seveda ne velja glede priprežnih konj, ki se rabijo le na nekaterih delih goratih cest. Teža vozov ne sme biti proti globi 10 gld. pri vozovih z dvema kolesoma, kojih obodi so ožji kakor 16 cm., večja nego 30 centov, in pri vozovih s štirimi kolesi večja kakor 60 centov.

Izjema od te naredbe je le pri prevaževanju predmetov, ki se ne dado razdeliti ali razrušiti, in ki nimajo normalne širokosti ali teže.

Obroč pri kolesu mora glede svoje širokosti zadnjemu jednak biti, in sicer proti globi 5 gld. Ako se je kdo zasačil, da ima preširok ali pretežak voz, preveč konj upreženih, da nima pravilne naprave za zaviranje ali pa celo nobene, dovoliti se mu more, da naprej pelje le, ako je vse protizakonito popravil oziroma odstranil.

Kaka pravila veljajo glede zabranitve nesreč vsled vozil?

V zabranitev nesreč vsled vozil je prepovedano prehitro in neprevidno voženje, puščanje konj brez nadzorovanja naj si bodejo že upreženi ali ne, razposajenega pokanja z biči, kakor je tudi propovedano spati na vozu med vožnjo; iz istega namena velja prepoved glede prehitenja in pritakovanja vozov; zapoved glede dajanja znamenj pri soteskah, in zaviranja pri klancih, in slednjič zapoved glede izogibanja srečavajočih se vozov.

Kedaj in kako naj se kaznuje hitro in neprevidno voženje in jahanje in puščanje upreženih vozov in konj brez nadzorovanja?

Hitro in neprevidno voženje in jahanje po mestih in drugih močno obljudenih krajih, ali kamor veliko ljudi zahaja, je prepovedano, in se kaznuje kakor tudi puščanje vozil na cestah čez noč, puščanje upreženih voz in neupreženih konj na prostem brez nadzorovanja, kjer bi splašeni ali sploh kako škodo napraviti mogli, po kazenskih zakonih. (§§. 427, 428, 429 in 430.)

Kake naredbe veljajo glede spanja voznikov na vozovih med vožnjo, glede pokanja z bičem in glede prehitevanja vozov?

Spanje voznikov na vozovih med vožnjo kakor razposajeno premočno pokanje z biči je prepovedano in se kot policijski prestoppek kaznuje.

Mejsebojno prehitevanje in voženje več vozov vstric je navadno prepovedano.

Kaj se mora voznikom zaukazevati pri srečevanju v ozkih pasažah?

Pri ozkih pasažah morajo vozniki, ako jim vozovi nasproti pridejo, gledati na to, kako se bodo izognili, postiljon s trobenjem in drugi vozniki z biči znamenja dajati ali ljudi naprej pošiljati, in ako vsled prevelike širokosti vozov ali sploh vsled njihovega zakrivenja kaka nesreča nastane, kaznovati se morajo po zakonih kot pouzročitelji. Ako postiljon znamenje da, izogniti se morajo drugi vozniki, kakor jim je možno.

Kedaj morajo vozniki zavoro podstaviti?

Vozniki morajo, kadar vozijo čez hribe ali v doline, pri tem zavrtim kolesom zavore podstaviti; vedno morajo železno zavoro seboj imeti ter jo z verigo zadaj na voz pritakniti. Ta naredba velja za vsakoršna vozila. Zavora mora vsaj 7 col široka biti.

Oni, ki se proti tej naredbi pregreše, kaznujejo naj se prvokrat s 4 gld., drugokrat z 8 gld. in tako naprej z vsakokrat podvojeno globo. Cestno nadzorstvo naj na take voznike strogo pazi, toda opravičeno ni, da jih samovlastno globi.

6. Prestopki cestne policije.

Na kaj se mora pri prestopkih cestne policije paziti?

Oziroma prestopkov cestne policije se mora na to gledati, če pripadajo kazenskemu zakonu, ali ne. Prestopki, katere prepoveduje kazenski zakon (§§. 380, 381, 422, 426, 427, 428, 429, 430 in 431 kazenskega zakona), objavijo naj se okrajni sodniji; ko bi pa le za prestopke krajevno-polijskih naredb šlo, postopa naj občinski predstojnik po določbah občinskega zakona, ako ne bi bilo za to posebnih polijskih določb.

S poškodovanjem drevja (pri drevoredih) ob cestah ravna naj se kot s cestno-polijskim prestopkom, ne pa kot s polskim prestopkom. (Razsodba notranjega ministerstva od 27. marca 1877, št. 18284 de 1876.)

Pri tem moramo opomniti, da so k preiskovanji zaradi pretežko obloženih voz s preozkimi platišči nad dovoljeno težo opravičeni tudi dohodni uradi, ako je prestop ek zasačil kak dohodni uradnik in ako je dohodni urad bliže kot kak občinsk predstojnik.

Ako stranka kazen koj plača, tedaj ni potrebna razsodba; ako pa stranka ugovarja, razsoditi ima občinski predstojnik. Do-hodni urad mora stranko, ako ta neče globe plačati ali zavarovati, k najbližjemu občinskemu predstojniku v preiskavo in razsodbo poslati, ako pa kazen plača ali zavaruje, poslati mora konstitut z denarjem ali zastavo občinskemu predstojniku, stranke pa ne sme dalje zadržavati. Razsojeno kazen odpustiti sme le deželni urad.

Te določbe veljajo tudi glede zasačenja, preiskavanja in kaznovanja prestopka, storjenega s tem, da se je obložen voz k drugemu privezal.

Zgorejšnja kazen pa se vendar ne sme smatrati za takso, da bi vozniku, ki jo plača, dovoljeno bilo po cestah voziti s preozkimi platišči in preveliko težo. Ako vožnja s protinormalno težo voznik nadaljuje, kaznovati se mora marveč kot ponovljenje prestopka, dokler raz voz ne odloži, kar je preveč naloženega.

Za ovadbo protizakonito urejenega vozila ne izplačuje se ovadna tretjina.

Vsled ministerijalne naredbe od 20. januarja 1852 državnega zakonika št. 28 mora se ves oni denar, ki se je za cestno-policijske prestopke uplačal, in ki je po dotičnih posebnih naredbah do sedaj cestnemu fondu pripadal, uplačevati v blagajnico lokalnega ubožnega zavoda one občine, v kateri se je prestoppek učinil.

Zaradi družih prestopkov cestne policije po občinskem predstojniku, izvrševajočemu krajno policijo, naložene globe oddati se morajo jednako lokalnemu ubožnemu fondu.

V izvrševanju cestne policije kazensko-policijsko postopanje občinskega predstojnika ni še le odvisno od kakega dotičnega ukaza krajne policije. (Razsodba notranjega ministerstva od 30. marca 1870 l., št. 2197.)

Od občine, izvrševajoče krajno policijo, izdana prepoved vožnje z velocipedi veljati more tudi glede onega dela državne ceste, ki leži v dotični občini.

Kdo ima razsojevati glede plačevanja cestnine pri občinskih cestah?

O vprašanji glede zakonitosti pobiranja cestnine od strani občine razsojevati ima politični urad, in se v slučajih, da se cestnina noče plačevati, ne more stvar na pravnej poti dognati.

(Razsodba najvišjega sodišča od 9. junija 1875, št. 5178.)

O pravni terminologiji.

(Nadalje in konec.)

Straffall, kazenski slučaj.

Straffällig, kaznjiv,

Straffälligkeit, kaznjivost.

Strafgelder, globa.

Strafmilderung, zljajšanje kazni.

Strafprocess, kazenska pravda.

Strafprocessordnung, red kazenske pravde.

Strafrecht, kazensko pravo.

Strafsachen, kazenske reči.

Streitfrage, prepirno prašanje.

Streitgenosse, pravdni tovarš.
Streitgenossenschaft, pravdna tovaršija.
Streitig- Besitzstand, prepirno posestvo.
Streitsache, pravda.
Substitut, namestnik.
Summarisches Verfahren, skrajšano postopanje.
Suspensiv, odloživen.

T.

Tabular, tabularni.
Tabulargläubiger, uknjiženi upnik.
Tagbericht, dnevno poročilo.
Tagebuch, dnevnik.
Tagfahrt, dan (določeni).
Tagsatzung, dan (določeni).
Tausch, menja.
Tauschvertrag, menjalna pogodba.
Taxe, odredbina.
Taxentreibung, izterjanje odredbine.
Taxentrichtung, plačanje odredbine.
Tendenzprocess, tendenčna pravda.
Termin, rok, obrok.
Testament, oporoka.
Testamentsexekutor, izvršnik oporoke.
Testator, oporočnik.
Testiren, oporočiti.
Testirungsfähigkeit, zmožnost sporočevati.
Text des Gesetzes, besedilo zakona.
That, dejanje, čin.
„ (Begebenheit, dogodek).
Thatbeschreibung, popis dogodka.
Thäter, krivec.
Thaterhebung, pozvedba dogodka.
Thatsächlich, djanski,
Thatumstand, djanska okolščina.
Theil del.
Theil (Partei) stranka.
Theilbar, deljiv.

Theilbarkeit, deljivost.
Theilbetrag, delni znesek.
Theileigentümer, delni lastnik.
Theilnehmen, udeležiti se.
Theilnehmer, deležnik, udeleženec.
Thierarzt, živinozdravnik.
Thierseuche, živinska kuga.
Tilgung einer Schuld, plačanje dolga.
Todtenanzeige, naznanilo smrti.
Todtenbeschau, ogled mrliča.
Todtenbeschauzettel, ogledni listek.
Todtgeboren, mrtvo rojen.
Tödtlich, smrten.
Todtschlag, uboj.
Todtschlagen, ubiti.
Transferirung, preloženje.
Transport, prevoz.
Trassant, poteznik, trasant.
Trassiren, potegniti menjico na koga.
Trauungsschein, poročilni list.
Trödelvertrag, starinarska pogodba.

U.

Uebelberüchtiget, zloglasen.
Uebereinkunft, dogovor.
Uebereinstimmung, soglasje.
Ueberführen Jmdn. prepričati koga.
Uebergabe, predaja.
Uebergabsvertrag, predajna pogodba.
Uebergeben, predati, izročiti.
Uebergeber, predajnik, izročitelj.
Ueberlassen, Jmdn. etwas, prepustiti komu kaj.
Ueberleben, Jmdn., preživeti koga.
Uebernahme, prevzetje.
Uebernehmen etwas, prevzeti.
Uebernehmer, prejemnik.
Ueberreichen eine Schrift dem Gerichte, izročiti spis sodnji.
Ueberschreiten das Gesetz, prestopiti zakon.

Ueberschuss, prebitek.
Uebertragen, prenesti.
Uebertragung, prenos.
Uebertreten, prestopiti.
Uebertretung, prestoppek.
Uebervorteilen, prekaniti koga.
Uebervorteilung, prekanjenje.
Umschreiben, prepisati.
Umstossen, einen Vertrag, razdreti pogodbo.
Unabhängig, neodvisen.
Unabsetzbar, neodstavlјiv.
Unbedingt, nepogojen.
Unbefangen, nepristransk.
Unbefangenheit, nepristranost.
Unbeschränkt, neomejen.
Unbeweglich, nepremičen.
„ -es Gut, nepremičnina.
Unechter Besitz, nepristna posest.
Uneinbringlich, neiztirlјiv.
Uneinbringlichkeit, neiztirlјivost.
Ungesetzlich, nezakonit.
Ungeteilt, nerazdelen.
Ungiltig, nevelјaven.
Ungiltigkeit, nevelјavnost.
Universalerbe, dedič vse zapuščine.
Unstatthaft, nedopustlјiv.
Unstatthaftigkeit, nedopustlјivost.
Unterbrechen, pretergati.
Unterfertigen, podpisati.
Unterfertigung, podpis.
Unterlassen, opustiti kaj.
Unterlassung, opuščenje.
Unterschieben ein Testament, podvreči oporoko.
Unterschleif geben, potuho dajati.
Untersuchen, preiskovati.
Untersuchung, preiskava.
Untersuchungsrichter, preiskovalni sodnik.
Untheilbar, nedelјiv.

Untheilbarkeit, nedeljivost.
Unvermögend, nezmožen.
Unvermögenheit, nezmožnost.
Unwiderrufflich, nepreklicljiv.
Unzuständig, nepristojen.
Unzuständigkeit, nepristojnost.
Urkunde, listina, pismo.
Urkundensammlung, zbirka listin.
Urteil, sodba.
Urteilsausfertigung, izpisek sodbe.

V.

Vadium, vadij.
Väterliche Gewalt očetovska oblast.
Vaterschaft, očestvo.
Verabreden, dogovoriti.
Verantwortlich, odgovoren.
Verantwortlichkeit, odgovornost.
Veräusseren, razprodati.
Veräusserung, razprodaja.
Verbindlich, zavezen.
Verbindlichkeit, zaveza.
Verbrechen, zločin.
Verbrecher, zločinec.
Verbüchern, uknjižiti.
Verbücherung, uknjižba.
Verdacht, sum.
Verfahren, ravnanje, postopanje.
Verfallen, zapasti.
Verfolgen, zasledovati.
Vergleich, poravnava.
Vergleichen, sich, poravnati, pobotati se.
Verhaften, zapreti.
Verhandeln, obravnavati, razpravljati.
Verhandlung, obravnava.
Verhandlungstag, obravnavni dan.
Verhör, izpraševanje, zašlišanje.
Verhören, izpraševati, zašlišati.

Verjähren, zastarati.

Verjährung, zastaranje.

Verjährungsfrist, doba zastaranja.

Verkauf, prodaja.

Verkäufer, prodajavec.

Verkürzen, prikrajšati.

Verkürzung über die Hälfte, prikratba čez polovico.

Verlängern, podaljšati.

Verlassenschaft, zapuščina.

„ -Abhandlung, zapuščinska obravnava.

„ -Gläubiger, zapuščinski upnik.

Verlegen, die Frist, preložiti obrok.

Vermachen, sporočiti.

Vermächtniss, sporočilo.

Vermiethen, dati v najem.

Vermiether, najemodavec.

Vermiethung, najem.

Vermögen, imetek.

Vermögensbekenntniss, napoved imetka.

„ -Uebertragung, prenos imetka.

Vermuthen, domnevati.

Vermuthung, domnevanje.

Vernehmen Jmd., zašlišati.

Vernehmung der Zeugen, zašlišanje prič.

Verordnung, ukaz.

Verpflichten, zavezati koga.

Verpflichtung, zaveza.

Verschärfung der Strafe, poostrenje kazni.

Verschieben, odložiti.

Verständigen Jemanden, naznaniti komu kaj.

Versteigern, prodati na dražbi.

Versteigerung, öffentliche, javna dražba.

Versteigerungsprotokoll, dražbeni zapisnik.

Vertrag, pogodba.

„ einen Vertrag schliessen, skleniti pogodbo.

Vertrauensmann, zaupni mož.

Vertreten Jemanden, zastopati koga.

Vertreter, zastopnik.

Vertretung, zastop.

Veruntreuen, izneveriti.

Veruntreuung, izneverenje.

Verurteilen, obsoditi.

Verurteilung, obsodba.

Verwahren (deponiren) dati v shrambo.

Verwalten, oskrbovati.

Verwalter, oskrbnik.

Verwaltung, oskrbništvo, uprava.

Verwaltungs-Beamte, upravni uradnik.

„ -Gerichtshof, upravni sodni dvor.

Verweigern, etwas, odreči, odbiti.

Verweisen Jmdn., napotiti koga.

Verwerfen, zavreči.

Verwerflicher Zeuge, zavrgljiva priča.

Verzicht leisten, odreči se.

Verzinsen, na obresti dati.

Verzögerungszinsen, zamudne obresti.

Vidimiren, potrditi prepis.

Vindikazion (Eigentumsklage) lastninska tožba.

Vindiziren, lastnino tirjati.

Volksversammlung, ljudski zbor.

Vollenden, dovršiti.

Vollgenuss der Rechte popolno uživanje pravic.

Vollmacht, pooblastilo.

Vollstrecken, izvršiti.

Vollstreckung, izvršba.

Vollziehen, izvršiti.

Vollziehung, izvršba.

Von Amtswegen, uradno.

Voranschlag, proračun.

Vorbehalt, pridržek.

Vorbehalten, pridržati.

Vorerhebung, začetna pozvedba.

Vorhaben, namen.

Vorkaufsrecht, predkupna pravica.

Vorladen, povabiti.

Vorladung, povabilo.

Vormerkung, vide Praenotazion.
Vormund, varh.
Vormundschaft, varstvo.
Vormundschaftsangelegenheit, varstvena zadeva.
„ -Rechnung, varstven račun.
Vorsatz, namen.
Vorschubleisten, potuho dajati.
Vorschuss, predujem.
Vorschussgelder, predujmni novci.
Vorstand, predstojnik.
Voruntersuchung, uvodna preiskava.
Vorzug, prednost.
Vorzugsrecht, predstvena pravica.
Votum, glas.

W.

Wache, straža.
Wachebeleidigung, razžaljenje straže.
Wahl, volitev.
Wahlausschreibung, razpis volitve.
Wahrheitserinnerung — nach vorausgegangener — opomnivši ga,
naj govori resnico.
Wahrspruch, der Geschworenen, izrek porotnikov.
Waise, sirota.
Waisengelder, sirotinski denarji.
Waldamt, gojzdni urad.
Waldhüter, gojzdni čuvaj.
Wechsel, menjica.
Wechselaussteller, izdavec menjice.
Wechselprotest, menjični protest.
Weisartikel, dokazni član.
Weisung, povelje.
Widerklage, protitožba.
Willensäusserung, izrečenje volje.
Wirksamkeit, des Gesetzes, veljavnost.
Wissen — seines Wissens und Erinnerns, kolikor ve in pomni.
Wissentlich, vedoma.
Wucher, oderuštvo.
Wuchergesetz, zakon glede oderuštva.

Z.

Zahlungsauftrag, plačilni nalog.

Zeuge, priča.

Zeugenaussage, izjava prič.

Zeugenschaft, svedočba.

Zeugenverhör, zašlišanje prič.

Zins, najemnina, obrest.

Zögern, odlašati s čim.

Zoll, carina.

Zollamt, carinski urad.

Zueignen, prilastiti.

Zueignung, prilastitev.

Zuerkennen, prisoditi.

Zuerkennung, prisoja.

Zugehör, pritiklina.

Zugestehen, pripustiti.

Zurückschieben den Eid, zaverniti prisego.

Zusatzfrage, dodatno prašanje.

Zustellen, uročiti komu kaj.

Zustellung, uročba.

Zuweisen, odkazati — Zuweisung, odkazanje.

Al. Hudovernik.

Raznosti.

(Srpski Pravnik. List za pravo in pravosudje.) Vlastnik, izdavalac i urednik Jovan Ačimović. Izlazi 1. 10. in 20. vsakoga meseca. Prvi broj tega lista izšel je 1. septembra v Belgradu. Glavna naloga listu je „da iznosi pred svoje čitaoce rezultate suvremene pravne nauke i primjenu njenu na životne odnošaje u društvu ljudskom; da prati razvoj pravnih ustanova u opšte, a posebno u Srba i ostalih južnih Slovena i da tako po mogućtvu doprinosi uzajamnosti i obliženju njihovom u državnim uredbama, u koliko mesne okolnosti ne bile tomu protivne.“ Med drugimi spisi donesel je ta list tudi Bogišičev: „Glavnije crte porodičnoga pisanoga prava u starom Dubrovniku.“ — Jugoslovanje imamo tedaj mimo Slov. Pravnika še troje pravnih listov: 1. Srpski Pravnik; — 2. Mjesečnik pravičkoga društva u Zagrebu, kateri izhaja že 8. leto in — 3. Pravo, pravičko-upravni list, kateri izhaja že 10. leto v Spljetu.

(Ruska juridična literatura.) Bogolepov: Formalnija ograničenja svobode testamenta u rimskoj klasičeskoj jurisprudenci. Moskva 1881.

— Gradovski: Načala ruskago gosudarstvenago prava. I. & II. Petersburg 1881. Izmed ruskih pravnih listov pa so najboljši:

— Juridičeskij Vjestnik. Izdaja ga Moskovsko pravničko društvo. Vsaki mesec izide jedna debela knjiga.

— Sbornik gosudarstvenih znaniy. Vsako leto pride navadno jedna knjiga na svitlo — in

— Žurnal graždanskago i ugovalnago prava. Izhaja v Petrogradu.

H.

(Vuk Vrčević.) 25. avgusta t. l. umrl je v Dubrovniku Vuk Vrčević, jeden najslavnejših pisatelj, ki so se bavili s pravnimi običaji jugoslovan-skimi. Ranjci posloval je do okupacije Bosne in Hercegovine kot podkonsul¹ v Hercegovini, kjer se je temeljito seznanil s krasnim hercegovskim narečjem. Baval se je mnogo z nabiranjem narodnih svetinj, sešebno pa s pravnimi običaji hercegovskega naroda. Sam rodом iz Hercegovine pisal je krasno narečje hercegovsko ter dobro poznal tamošnje razmere. Že l. 1851 pošiljal je take pravne pripovedke iz narodnega življenja „Pravdonoši,“ ki je tedaj izhajal v Zadru. Zadnja leta je s svojimi doneski podpiral Spletsko „Pravo,“ ki je objavilo mnogo njegovih spisov. Takih pripovedk zbral je v tri zvezke. Prvi zvezek izdalo je Srpsko učeno društvo v Belgradu, a drugi zvezek izdal bo v kratkem Dragutin Pretner v Dubrovniku. On je bil vreden naslednik Vuka Karadžića in slaven sovremenik Bogišićev. Bil je Srbin z dušo in telom; „al kad on pišaše, da je narodu sav svoj život i slabu pomoć posvetio, ne odbijaše, koji se u narodu Hrvatima nazivju, nego rad bijaše Srbe i Hrvate zaokupit jednim ljubavi vezom.“ Tako piše o njem spletsko „Pravo“. Spletski pravni list zgubil je ž njim jednega najboljših sodelovalcev. Iz njegovega peresa prineslo je letos „Pravo“ izvrstne članke kakor: „Kopanje blaga,“ — Žensko junaštvo,“ — „Tri svadbe bez svatova,“ — „Grabež djevojke,“ — Smrt dva zaljubljenika,“ — „Krvoproliće bez nevolje,“ — Vjenčanje prije vremena,“ — „Grozna osuda na smrt“ — in „Neobičan megdan“.

Al. Hudovernik.

(Opazke k pravdnej terminologiji.) Darangabe, zadav, Štajerci okoli Ljutomera rabijo namesto „ara“ izraz „zadav“.

Fahrendes Gut, premičnina boljše nego premakljivo blago, tedaj dosledno premičnina in nepremičnina.

Holzungsrecht. Narod pravi: imam drvaščino ne pa pravico drvarenja.

Opominj gosp. naročnikom.

Kazalo in čelne liste za „Slov. Pravnik“ leta 1881 in 1882 razposlale se bodo s 1. številom prihodnjega leta.

Izdaje in ureduje dr. Alf. Moschë. — Tiska „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.